

ÜRÜNLERE İLİŞKİN TEKNİK MEVZUATIN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASINA DAİR 4703 NOLU KANUN - CE İŞARETİ VE İLİŞTİRİLMESİ

Abdullah AYDEMİR

İnterTek Mühendislik ve Danışmanlık Ltd. Şti. 1203/11.Sok. No:4 D:530 Yenişehir İZMİR
Tel: (232) 457 40 85 E-mail: aaydemir@sas.com.tr

Gümrük Birliğine (GB) girmiş ve Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyeliği için adaylık statüsü kabul edilmiş olan ülkemiz AB'ne uyum yasalarını hızla TBMM'ye göndermektedir. Bu çalışmalardan birisi olan, Türkiye'de ürünlerin AB Teknik Mevzuatına uygun olarak piyasaya sunulması amacıyla gerekli hukuki altyapının oluşturulabilmesi için kısa adıyla Çerçeve Kanun olarak bilinen 4703 numaralı kanun TBMM'de kabul edildi. Bu kanundan bahsetmeden önce kanunun hazırlanma sebeplerini meydana getiren bazı konular üzerinde kısaca durmak gerekir.

CE işareti nedir?

Avrupa Birliği (AB) 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım politikası kapsamında Yeni Yaklaşım Direktiflerini hazırlamış ve hazırlamaktadır. AB'nin uyulması zorunlu mevzuatlarından olan bu direktifler kapsamına giren ürünlerin CE işaretini taşıması zorunluluğu vardır.

Bu işaret ilk önce fransızcada Avrupa normlarına uygunluk anlamına gelen "Conformite Européenne" sözcüklerinin baş harflerinden oluşmakta iken, 1995 yılından itibaren "Community Europe" sözcüklerinin baş harfleri olarak kabul edilerek kullanılmaya başlamış ve aşağıdaki şekilde sembolize edilmiştir.

CE işareti ürünün, AB'nin ilgili teknik mevzuatlarına uygun olduğunu gösteren bir işarettir. CE işaretini taşıyan ürünlerin, amacına uygun kullanılması şartı ile;

- Can ve mal güvenliği,
- Tüketici ve çevrenin korunması

konularında güvenli bir ürün olduğunu gösterir.

Amaç; Ürünün, piyasaya arz edilmeden önce gerekli uygunluk değerlendirme işlemlerine tabi tutulmasını sağlayarak güvensiz bir ürünün piyasaya girmesi engellemektir. Yeni Yaklaşım Direktifleri kapsamındaki bir ürün AB pazarına sunulacaksa üzerinde CE işaretini taşıması zorunludur.

CE işareti bir kalite işareti değildir, yalnızca ürünün aşgari güvenlik koşullarına sahip olduğunu gösteren bir güvenlik işaretidir.

Üretici ürün üzerine CE işaretini iliştirerek, ürünle ilgili direktifler kapsamındaki tüm temel sağlık ve güvenlik gereklerine uyduğunu kabul eder. Bundan böyle sorumluluk tamamen üreticiye (üretici yoksa onun yetkili temsilcisine, oda yoksa ithalatçısına) aittir. Üretici ürünün insan sağlığı ve güvenliğine, hayvan, bitki ve çevreye vereceği zarardan sorumlu tutulur.

Ürün CE işareti taşımazsa ne olur?

CE işaretini taşımayan ürün AB içerisinde serbest dolaşıma giremez. CE işaretini korumak için gerekli önlemleri almakla yükümlü olan üye ülkeler, ilgili direktif hükümlerine uygun olmayarak üretilmiş CE işaretli ürünlerin piyasaya arzını engellemek için de gerekli önlemleri almalıdır.

Ürünün CE işareti olmadan sadece piyasaya arzı değil, ticaret fuarları, sergiler, gösteriler ve benzeri faaliyetler çerçevesinde bile teşhir edilmesi veya kullanılması yasaktır. Gerekliyse bu gibi durumlarda ürün üzerine ilgili direktif hükümlerine uygun hale getirilinceye kadar satılmayacağına dair bir etiket konulması şarttır.

Türkiye'de yapılacak olan piyasa denetimi ve gözetimi sırasında, CE işareti taşımayan veya taşıyıp ta ilgili teknik düzenlemeye uygun olmayan ürünler tespit edildiği zaman, Çerçeve Kanun kapsamında ki yaptırımlar uygulanır.

"CE" İşareti iliştirilmesi zorunlu olan ürün grupları hangileridir?

Eylül 2000 tarihi itibariyle aşağıdaki AB Yeni Yaklaşım Direktifleri yayımlanmıştır. Bu direktifler kapsamına giren ürünlere CE işareti iliştirilmektedir.

No	İsim	Başlangıç tarihi	Geçiş Süresi sonu
1)	Alçak gerilim cihazları <i>electrical equipment designed for use within certain voltage limits</i>	01.01.1995	01.01.1997
2)	Basit Basınçlı Kaplar <i>simple pressure vessels</i>	01.07.1990	01.07.1992
3)	Oyuncakların emniyeti <i>Safety of toys</i>	01.01.1990	Süresi belirtilmemiş
4)	İnşaat ürünleri <i>Construction products</i>	27.06.1991	Süresi belirtilmemiş
5)	Elektromanyetik uyumluluk <i>Electromagnetic compatibility (EMC)</i>	01.01.1992	01.01.1996
6)	Makinalar <i>Machinery</i>	01.01.1993	01.01.1995
7)	Kişisel korunma donanımları <i>personal protective equipment</i>	01.07.1992	01.07.1995
8)	Otomatik olmayan tartı aletleri <i>Non-automatic weighing instruments</i>	01.01.1993	01.01.2003
9)	Vücuda yerleştirilebilen aktif tıbbi cihazlar <i>Active implantable medical devices</i>	01.01.1993	01.01.1995
10)	Gaz yakan cihazlar <i>Gas appliances</i>	01.01.1992	01.01.1996
11)	Sıvı ve gaz yakıtlı sıcak su kazanları <i>hot-water boilers fired with liquid or gaseous fuels</i>	01.01.1994	01.01.1998
12)	Sivil kullanım için patlayıcılar <i>explosives for civil uses</i>	01.01.1995	01.01.2003

13)	Tıbbi cihazlar <i>medical devices</i>	01.01.1995	14.06.1998
14)	Patlayıcı ortamlarda kullanılan ekipman ve koruyucu malzemeler <i>equipment and protective systems intended for use in potentially explosive atmospheres</i>	01.03.1996	01.07.2003
15)	Gezi Amaçlı Tekneler <i>recreational craft</i>	16.06.1996	16.06.1998
16)	Asansörler <i>lifts</i>	01.07.1997	01.07.1999
17)	Enerji Verimliliği (Buzdolabı, dondurucular) <i>energy efficiency requirements for household electric refrigerators, freezers and combinations</i>	08.10.1996	03.09.1999
18)	Basınçlı Ekipmanlar Direktifi <i>pressure equipment</i>	29.11.1999	29.05.2002
19)	Radio ve telekomünikasyon terminal donanımları <i>Radio equipment and Telecommunications terminal equipment</i>	06.11.1992	Bkz. CTRs (Common Technical Requirements)
20)	In vitro diagnostik tıbbi cihazlar <i>in vitro diagnostic medical devices</i>	07.06.2000	07.12.2003
21)	Deniz ekipmanları <i>marine equipment</i>	17.02.1997	01.01.1999
22)	Avrupa içi yüksek hızlı demiryolu düzeni <i>Interoperability trans-european high-speed rail system</i>	08.10.1996	---
23)	Hava trafiği yer istasyonları yönetim ekipman ve sistemleri <i>air traffic management equipment and systems</i>	19.07.1994	---

CE İşareti Türkiye'yi neden ilgilendirir?

Türkiye, 1995 yılında imzaladığı Gümrük Birliği (GB) anlaşması nedeniyle AB teknik mevzuatını benimseyerek bunları iç mevzuatına dahil edecektir.

AB ile Türkiye arasında bir Gümrük Birliği teşkil eden 6.3.1995 tarihli ve 1/95 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararının (OKK) ürünlerin serbest dolaşımıyla ilgili 8-11. maddeleri uyarınca Türkiye'nin AB ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuatını iç mevzuatına dahil etmesi öngörülmüştür.

01 Ocak 1996 itibariyle yürürlüğe giren GB anlaşması Türkiye'ye bu uyumlaştırma çalışması için 5 yıl süre vermiştir. Bu süre içinde Türkiye AB teknik mevzuatını benimseyerek, AB'nin ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuatını iç mevzuatına dahil etmesi gerekmektedir. Bu geçiş süresi 01.01.2001 tarihinde dolmuştur. Ancak Türkiye'ye tam üyelik için adaylık statüsünün verilmesi çerçevesinde hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi ile süre 31.12.2001 tarihine kadar ertelenmiş bulunmaktadır. Katılım Ortaklığı Belgesinde, teknik mevzuat uyumu kısa vadeli öncelikler arasında sayılmakta ve uyumun tamamlanması için tanınan süre 1.1.2002 olarak öngörülmektedir. Yani 01.01.2002 tarihi itibariyle yeni bir gelişme olmazsa, attığımız imzanın gereğini yerine getirmek zorundayız.

Türkiye'nin AB mevzuatını uygulayacak olması nedeniyle, ilgili mevzuatlar yürürlüğe girecek, sadece AB'ye ihraç ettiğimiz ürünlerin değil, iç piyasaya arz edilen ürünlerin de AB mevzuatına uygun olması (CE işareti taşıması) gerekecektir.

21.05.1997 tarihli ve 2/97 sayılı OKK ile belirlenen listede, AB mevzuatına uyumlaştırmakla hükümlü bulunduğumuz 310 adet ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin teknik mevzuat bulunmaktadır. Dış Ticaret Müsteşarlığının koordinasyonunda yürütülen çalışmalar sonucunda teknik mevzuatları uyumlaştıracak olan kamu kuruluşları 15.01.1997 ve 97/9196 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilmiştir. Bu karar

29.04.1997 tarihli ve 22974 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. İlgili kamu kuruluşları bu kapsamdaki çalışmalarını sürdürmektedir.

Ürün Grupları AB'nin İlgili Mevzuatı ve Uyumdan Sorumlu Kuruluşlar

	Direktifin kapsadığı alan	Sorumlu kuruluş
1	Belirli gerilim limitleri içinde kullanılmak üzere tasarlanan elektrikli cihazlara (alçak gerilim cihazları) ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
2	Basit basınçlı kaplara ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
3	Oyuncakların güvenliğine ilişkin direktif	Sağlık Bakanlığı
4	İnşaat malzemelerine ilişkin direktif	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
5	Elektromanyetik uyumluluk konusunda direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
6	Makinalara ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
7	Kişisel korunma teçhizatlarına ilişkin direktif	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
8	Otomatik olmayan tartı aletlerine ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
9	Vücuda yerleştirilebilen aktif tıbbi cihazlara ilişkin direktif	Sağlık Bakanlığı
10	Gaz yakan aletlere ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
11	Sıvı ve gaz yakıt ile çalışan yeni sıcak su kazanları için verimlilik gereklerine ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
12	Sivil amaçlı patlayıcıların piyasaya arzı ve piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
13	Tıbbi cihazlara ilişkin direktif	Sağlık Bakanlığı
14	Potansiyel olarak patlayıcı ortamlarda kullanılan teçhizat ve koruma sistemlerine ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
15	Gezinti teknelerine ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey direktifi	Denizcilik Müsteşarlığı
16	Asansörlere ilişkin direktif	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
17	Ev tipi elektrikli buzdolapları, dondurucular ve bunların kombinasyonları için enerji verimlilik gerekleri direktifi	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
18	Basınçlı cihazlara ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey direktifi	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
19	Haberleşme terminal cihazları, uydu yer istasyonları cihazları ve bunların uygunluğunun karşılıklı tanınmasına ilişkin direktif	Ulaştırma Bakanlığı – Telekomünikasyon Kurumu
20	Vücut dışında kullanılan tıbbi teşhis cihazlarına ilişkin direktif	Sağlık Bakanlığı
21	Radyo cihazları ve haberleşme terminal cihazları ile bunların uygunluğunun karşılıklı tanınmasına ilişkin direktif	Ulaştırma Bakanlığı – Telekomünikasyon Kurumu

Söz konusu teknik mevzuatın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli hukuki altyapının oluşturulmasını teminen kısa adıyla Çerçeve Kanun olarak bilinen "Ürünlerle İlgili Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun" hazırlanıp, 29.06.2001 tarihinde TBMM'de kabul edilerek, 11.07.2001 tarih ve 24459 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olup, 11. Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Ayrıca bu kanuna istinaden:

- Ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimine,
- Uygunluk değerlendirme kuruluşlarına,
- Onaylanmış kuruluşlara,
- CE işaretinin iliştilmesine,
- Türkiye'nin teknik mevzuatı hakkında AB'ye bildirimde bulunmasına

dair beş adet yönetmelik taslağı Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış ve Resmi Gazetede yayımlanma aşamasına gelmiştir.

Ürünlerle İlgili Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair 4703 numaralı Kanun

Yukarıda belirtilen teknik mevzuatın tüm ilgili kuruluşlar tarafından bir bütünlük içinde yürütülebilmesine imkan tanımak üzere hazırlanan bu kanunun amacı: "Ürünlerin piyasaya arzı, uygunluk değerlendirmesi, piya-

sa gözetimi ve denetimi ile bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir". Bu kanun kapsamında; ürünlerin piyasaya arz koşulları, üretici ve dağıtıcıların yükümlülükleri, uygunluk değerlendirme kuruluşları, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, ürünün piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması, bertarafı ve bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimler düzenlenmiştir.

4703 sayılı Kanunun başlıklar altında içerdiği bölümler;

- Ürünlere ilişkin teknik düzenlemeler, ürünlerin piyasaya arzında üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülükleriyle ilgili bölüm,
- Uygunluk değerlendirme kuruluşlarına ilişkin esaslar, onaylanmış kuruluşlara ilişkin esaslar, onaylanmış kuruluşların faaliyetleri, şube ve temsilcilikleri ve uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşların sorumluluklarıyla ilgili bölüm,
- Piyasa gözetimi ve denetimi, ürünün piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafıyla ilgili bölümlerdir.

Bu kanunun 11 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte neler değişecektir veya etkileri nasıl olacaktır?

- İnsan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması yönlerinden güvenli ürünlerin iç ve dış piyasaya sürülmesi sağlanacaktır.
- İhracatçılarımız, uygunluk değerlendirmesi faaliyetlerini, AB'nin test ve belgelendirme kuruluşları yerine, AB tarafından tanınan yerli test ve belgelendirme kuruluşlarına ve daha az maliyetle yaptırabileceklerdir.
- AB üyesi olmayan ülkeler, AB'ye ihraç edecekleri ürünlerinin uygunluk değerlendirmesini, AB tarafından tanınacak Türkiye'deki test ve belgelendirme kuruluşlarına yaptırmakla ülkemize önemli ölçüde döviz kazandıracaktır.
- Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracatlarda, ticarete teknik engeller ortadan kalkacak, ürünlerimiz gümrüklerden geçmek için gerekli ürün pasaportuna kolaylıkla sahip olabileceklerdir.
- Türkiye ürünleri, AB normlarına uygun olarak dış piyasaya arz edileceğinden, AB üyesi ülkelerin pazarlarında serbestçe dolaşabilecek ve dolayısıyla ihracatta rekabet gücümüz yükselecektir.
- AB teknik mevzuatına uygun ürünler piyasaya arz edileceği için, ürünlerimizin iç piyasada da, gerek

AB, gerekse diğer ülkelere ait ürünler karşısında rekabet gücü yükselecektir. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, kanunda söz edilen teknik alt yapının halihazırda kurulmuş olması ve yetkili kuruluşların oluşturacağı yönetmeliklere göre faaliyetlerin yürütülmeye başlaması gerekmektedir. Unutulmaması gereken, yukarıda bahsedilen olumlu değişikliklerin olabilmesi, teknik mevzuatın uyumluluğunun sağlanması ve teknik altyapımızın da buna hazır olmasıyla mümkündür. Sadece hukuki anlamda bu işi çözmemiz yetmez, reel anlamda da ürünlerimizin AB normlarına uygun olmasını sağlayacak teknik alt yapıımız olmalıdır.

KAYNAKLAR:

- [1] "Ürünlere ilişkin teknik mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasına dair kanun, Sayı 4703, 29.06.2001"; Resmi Gazete, No: 24459, 11.07.2001
- [2] "1/95 Sayılı OKK Kararı, 06.03.1995"; Dış Ticaret Müsteşarlığı, web sayfası
- [3] "CE İşareti Nedir? Nasıl Uygulanır"; Prof. Dr. Atila Bağrıaçık, Yrd. Doç Dr. Suat Yavuz, Mak. Müh. Hikmet Erbiyık, Bilim Teknik Yayınevi, 1998
- [4] "Avrupa'ya Uygunluk İşareti CE'nin talepleri"; Dr. Dirk Lagner; Ekonomi Bakanlığı, Bonn; Seminer metni; 28.09.1994
- [5] "Uluslararası Ticarete Teknik Engeller ve Akreditasyon"; İstanbul Sanayi Odası, Yayın no: 2001/6, Şubat 2001